

عنوان مقاله:

ملاحظات درباره صورت در نظریه ماده - صورت گرایی ابن سینا و کیت فاین

محل انتشار:

دوفصلنامه فلسفه، دوره 21، شماره 2 (سال: 1402)

تعداد صفحات اصل مقاله: 1

نویسنده:

Hamideh Mokhtari - گروه فلسفه، دانش آموخته دکتری فلسفه اسلامی، دانشگاه علامه طباطبائی، تهران، ایران.

خلاصه مقاله:

بر اساس نظریه «ماده-صورت گرایی» ساختار اجسام مادی از دو جزء ماده و صورت ترکیب یافته است. «ابن سینا» و فیلسوف متافیزیک تحلیلی معاصر «کیت فاین» معتقد به ماده-صورت گرایی هستند. بر این اساس محور مقاله آن است که دریابیم، ابن سینا به مسائل مطرح شده در نظریه ماده-صورت گرایی معاصر، چه پاسخی دارد؟ این تلاش متمرکز بر مسئله صورت و چند موضوع درباره آن است: ۱. ماهیت صورت، ۲. اثبات صورت، ۳. امکان ارائه تصویر سلسله مراتبی از ساختار متافیزیکی اشیاء. از نظر فاین، صورت، جزء غیرمادی و مقوم شیء است. در اجسام دارای اجزاء بی زمان، صورت، ویژگی چند موضعی با رابطه ای است که میان مولفه های مادی شیء برقرار می شود و در اجسام دارای اجزاء زمانمند، صورت، تابعی از زمان بر روی اشیاء است و بقاء شیء را در طول زمان حفظ می کند. ابن سینا قائل به حضور حداقل دو نوع صورت (دو نوع ویژگی ذاتی) است؛ صورت جسمیه که ویژگی ذاتی مشترک در همه اشیاء است و حداقل یک ویژگی ذاتی غیر از اتصال جوهری یا صورت نوعیه. نیز ابن سینا همچون فاین، صورت در اشیاء مرکب را جزء مقوم و غیرمادی جسم می داند، اما به باور او ماهیت صورت در همه اشیاء مرکب یکسان است. صورت، به عنوان جزء مقوم غیرمادی همان ویژگی های ذاتی هستند و البته این ویژگی های ذاتی، حال نیز هستند. پس ابن سینا، مانند فاین، صورت را نوعی ویژگی می داند، اما با این تفاوت که این ویژگی ذاتی حال است و باید بین ماده و ویژگی ذاتی، رابطه حلولی برقرار شود. هرچند شیوه استدلال ابن سینا برای اثبات صورت با فاین متفاوت است، اما با عنایت به نظر ابن سینا و فاین درباره ذاتی، این رویکرد کمابیش شبیه است. هر دو می پذیرند ویژگی ای که ذاتی شیء باشد جزء مقوم شیء است و این جزء مقوم جز صورت است. اما مهم ترین برهان اثبات صورت نوعیه نزد ابن سینا، نیازمند اصلاح است. چکیده استدلال اصلاح شده این گونه است که ذاتی بودن به معنای مقوم بودن است، مقوم بودن نیز همان صورت و مبدأ اثر شیء است. نتیجه اینکه بر اساس استدلال بازسازی شده، ابن سینا راهی دارد که از ذاتی بودن ویژگی ها برسد به یک ویژگی مقوم و به چنین ویژگی مقوم غیرمادی، صورت گفته می شود. فاین و ابن سینا می پذیرند ویژگی ای که ذاتی شیء باشد جزء مقوم شیء است و برعکس و این جزء مقوم نیز چیزی نیست، جز صورت. از مزایای تبیینی نظریه فاین آن است که اشیاء مادی از ساختار سلسله مراتبی برخوردارند، در فلسفه ابن سینا نیز ظرفیت ارائه چنین تصویری وجود دارد که با تفسیر جدیدی ممکن است و می توان تصویری سلسله مراتبی در ساختار متافیزیکی اشیاء با توجه به تفکیک میان اعتبار به شرط لا و اعتبار لایبشرط ارائه کرد

کلمات کلیدی:

صورت، ماده-صورت گرایی، ویژگی، ابن سینا، کیت فاین

لینک ثابت مقاله در پایگاه سیویلیکا:

<https://civilica.com/doc/1941406>

